მომავალი

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

№ 78 კვირა, 29 ნოემბერი 1909 წ. № 78

გაზეთი „მომავალი" ღირს როგორც თფილისში ისე თფილისს გარეთ ერთი წლით 7 მან. ნახევარი წლით 4 მან. [illegible] თფილისში 80 კაპ. თფილისს გარეთ 90 კ. [illegible] 60 კაპ. თფილისს გარეთ 1 მან. 80 კაპ. [illegible]
განცხადებები [illegible] 15 კაპ. [illegible] 19 [illegible]
ხელთნაწერი წერილები არ დაიბეჭდება. [illegible]
[illegible] რედაქციის ადრესი: თფილისი, რუსის ქუჩა № 3.

ვასილ, სტეფანე, გრიგოლ და ივანე იოსების ძე კახუოიები, თეკლე იოსების ასული მეფისოვისა, მარიამ იოსების ასული და სოლომონ [illegible], ასანაზარი, რომანოზ იოსების ასული და გიორგი გაბრიელის ძე [illegible] და [illegible] ასული კახუოიისა ღრმად მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ 25 ნოემბერს გარდაიცვალა ძვირფასი

დედა

სოფიო ივანეს ასული კახუოვისა

პანაშვიდი დღის 4 საათზე ([illegible] ქუჩა, [illegible] ბინა 16). ცხედარს გამოასვენებენ 29 ნოემბერს, დღის 12 საათზე და დაკრძალავენ [illegible] კათოლიკეთა ეკლესიაში.

წარმოდგენა 18. **ქართული თეატრი** წარმოდგენა 18.

დილით: სადღესასწ. წარმოდგენა დილით

კვირას, 29 ნოემბერს, 1909 წ. ნ. მ. გაბუნია-ცაგარლის 30 წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავათ დ ი ლ ი თ [illegible] ნ. ა. [illegible] იუბილიარის [illegible] დღის 12 საათზე.

ს ა ღ ა მ ო თ ი

ნ. მ. **გაბუნია-ცაგარლის** მონაწილეობით ქართულ დრამ. საზოგ დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება: I „**ორი ობოლი**" მე—5 მოქ. დენერისა, თარგ. ა. ცაგარლისა. II „**დაქცეული ოჯახი**" მე—3 მოქ. გ. სუნდუკიანცისა. III ნ. მ. გაბუნია ცაგარლის დღესასწაულის გადახდა და მილოცვა ქართველ მსახიობთა მიერ. IV „**ხანუმა**" 1 მოქ ა. ცაგარლისა.

არც ერთ თამბაქოს ქარხანას არ შეუძლია კონკურენცია გაუწიოს ღირსებით ახლათ გამოშვებულ პაპიროსებს:

„Дружба" и „Товарищъ"

20 ცალი **5** კაპეიკი

ყოველ დღე იყიდება **200.000** ცალი

იყიდება ყველგან.

თამბაქოს ქარხანა ნ. ი. [illegible]

10—6

ყველა თამბაქოს მოყვარეთ / მოსაწევათ

თფილისი, 29 ნოემბერი

არც ერთ ევროპის პარლამენტში იმდენი შეკითხვები არ შედის, რამდენიც სახელმწიფო დუმაში და არსად ისეთ უხერხულ მდგომარეობაში მინისტრები არ ვარდებიან შეკითხვების გამო, როგორც რუსეთში. ამის მიზეზი? მინისტრები შეჩვეულნი არ არიან კანონის ასრულებას. გამოდის, რომ კანონები უნდა შეასრულონ რუსეთის მცხოვრებლებმა, მინისტრებმა კი არა. ამიტომაცაა, რომ ყოველი შეკითხვა სტოლიპინის კაბინეტის მინისტრებისადმი თავ-სატეხ კითხვათ ხდება. ამ მოკლე ხანში ჩვენ თვალ წინ გაიარა პროფესიონალურ კავშირებზე, ნავთის წარმოების ადგილების გაცემაზე და სატუსაღოს უფროსის მიერ ადვოკატთა შესახებ უკანონო ცირკულიარის გამოცემის შესახებ შეკითხვებმა. ყველა მინისტრებმა და მათმა თანაშემწეებმა ისეთი პასუხი გასცეს დუმას, რომ სხვაგან ასეთი პასუხისათვის არა თუ პასუხის გამცემი მინისტრი, თვით კაბინეტები იძულებული იქნებოდენ გადამდგარიყვენ და მათ ალაგას მეორე—მესამე დღეს სხვები იქნებოდენ დანიშნული, რუსეთში კი, ყველანი თავ-თავიანთ ადგილებზე რჩებიან. პროფესიონალური კავშირების შესახებ პასუხი გასცა დუმას შეკითხვაზე შინაგან საქმეთა მინისტრის ამხანაგმა კურლოვმა. აღიარებელ უკანონობის ჩამდენ გენერალ-გუბერნატორებზე, გრადონაჩალნიკებზე და საგუბერნიო საკრებულოებზე მან მხოლოდ ის თქვა, რომ პირდაპირ ამ პირთა და დაწესებულებათა უკანონობა უნდა სენატს განეხილა, სენატი ის ინსტანციაა, რომელიც უნდა შევიდეს იმის განხილვაში—კანონი დარღვეულია თუ არა; შემკითხველებს, გამოდის მინისტრის პასუხიდან, გზა შეშლიათ, რომ დუმაში შეუტანიათ შეკითხვა. რომელ შემკითხველს ჰქონდა იმის იმედი, რომ მთავრობა შესძლებდა თავის გამართლებას ამდენ უკანონობაში, რომელი შემკითხველი იფიქრებს თვით სენატის მიუდგომლობაზე ჩვენ დროში, როცა ის აღარაა დამოუკიდებელი დაწესებულება შინაგან საქმეთა სამინისტროსაგან. ეს ყველასათვის აშკარა გახდა ძირითადი კანონების შესანიშნავ „განმარტებების" შემდეგ და თუ მაინც შეკითხვა შეიტანეს, მხოლოდ იმისთვის, რომ მუშათა ფართო მასსისათვის ეცნოთ, რომ მთავრობას მათთვის არ ემეტება პროფესიონალური ორგანიზაციები—ყოველგვარ მუშათა ორგანიზაციაში ის ხედავს რევოლიუციის ჩანასახს.

ნავთის წარმოების ადგილების ვიღაც გენერლებზე ყოვლად უკანონოთ გაცემის შესახებ მთავრობის სახელით ილაპარაკა აწ უკვე გადამდგარმა მინისტრმა, ყველა მინისტრებზე უფრო „კონსტიტუციონურმა" ტიმირიაზევმა. მან სხვა საბუთი რომ ველარ მონახა თავის გასამართლებლათ, ისეთ საშუალებას მიმართა, რომელიც არც ერთმა ევროპის სახელმწიფომ თავის კონსტიტუციონურ პრაქტიკაში არ იცის; ხელმწიფის ბრძანება იყოვო, განაცხადა მან, რომ გენერლებს რევოლიუციის დროს სასახელო მოღვაწეობისთვის ნავთის წარმოების ადგილები არსებული კანონების დარღვევით გადავეციო. აი, „კონსტიტუციონური" და მუშების „გამაბედნიერებელი" მინისტრი! (თავის საპროგრამო სიტყვაში მან აღიარა, რომ მუშათა და კაპიტალისტთა დამოკიდებულებაში ნეიტრალურ მხარეს დავიჭერო)

კურლოვსაც და ტიმირიაზევსაც გადააჭარბა იუსტიციის მინისტრმა შჩეგლოვიტოვმა. ერთი შეხედვით, თვით მდგომარეობა იუსტიციის მინისტრს ავალებდა ყოფილიყო კანონის სასტიკი დამცველი, მაგრამ რუსეთი რისი რუსეთია, თუ აქ ყოველი სასწაული არ მოხდა და რაც სხვაგან ჩვეულებრივ მოვლენათ ითვლება, ის აქ არა-ჩვეულებრივია, ესე იგი, მინისტრისაგან კანონის ასრულება არა-ჩვეულებრივი მოვლენაა, წინააღმდეგი კი რამდენიც გნებავთ. შჩეგლოვიტოვი სატუსაღოს უფროსის მიერ გამოცემულ ცირკულიარს, რომ არ იქნეს შეშვებული ტუსაღთან ვექილი, რომელიც ერთხელ შემჩნეულია რაიმე ნივთის გადაცემაში ტუსაღისადმი, როდი ეხება იმ მხრით, კანონიერია ის თუ უკანონო, არღვევს იგი სისხლის სამართლის 564 მუხლს თუ არა, მისთვის კანონიერება თუ უკანონობა ამ ცირკულიარისა სრულიად ინტერესს არ წარმოადგენს [illegible] ... [illegible]

ამგვარი მაგალითი, როცა ჩვენ საქმე გვაქვს სახელმწიფო-იურიდიულ დაწესებულებასთან, სადაც ყოველივე გადაწყვეტილება უნდა ეთანხმებოდეს კანონს. იუსტიციის მინისტრს დღემდის ვერ მოუგონებია [illegible] 1905 წლის და [illegible] ... [illegible]

[illegible] აღიარეს, რომ ისინი კანონს არ ემორჩილებიან, კანონი მხოლოდ რუსეთის მკვიდრთათვისაა და მათთვის კი არსებობს მხოლოდ „უსმოტრენიე". კურლოვის და ტიმირიაზევის შესახებ, როგორც ვიცით, უკვე მიიღო დუმამ თავისი ფორმულა: ტიმირიაზევის ახსნით, სხვათა შორის, დუმა არ დაკმაყოფილდა; ვნახოთ, რას იტყვის დღეს იუსტიციის მინისტრის შესახებ [illegible] და რას [illegible] თუ შესაფერ პასუხს გასცემს?

XXX წ. იუბილეის გამო.

ნატალია მერაბის ასული გაბუნია-ცაგარლისა (ახალგაზდობაში).

მადამ ფროშარის როლში („ორი ობოლი").

მ ს ა ხ ი ო ბ ი

ნატალია გაბუნია-ცაგარლისა.

დღეს ქართული თეატრი და მასთან ერთად ქართველი საზოგადოება დღესასწაულობს ჩვენი მსახიობი ქალის ნატალია გაბუნია-ცაგარლის ქართულ სცენაზე **30** წლის მოღვაწეობის იუბილეს.

30 წელმა განვლო მას შემდეგ, რაც ჩვენი ნიჭიერი მსახიობი ნატო დაუღალავათ და ერთგულათ ემსახურება ქართულ სცენას.

სცენას, როგორც ხელოვნების ტაძარს, დიადი მნიშვნელობა აქვს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. სცენა ასაზრდოვებს ადამიანს გონებრივათ. ადამიანის გონებრივი სიცოცხლე კი სრულიადაც არ არის ჩვენთვის სულ ერთი. ჩვენი მომავლისადმი მისწრაფება მოითხოვს ცხოვრების ეკონომიურ გარდაქმნასთან ერთად, ადამიანის მორალურ და ინტელექტუალურ გადახალისება-გარდაქმნასაც.

სცენა ამაღლებს, აფაქიზებს ადამიანს გონებრივათ და ზნეობრივათ. ამ ნიადაგზე სცენას ბევრი აქვს სამკალი, მას შეუძლია დიდი სამსახური გაუწიოს საზოგადოებას, მარა იმ სცენას, რასაკვირველია რომელსაც შეგნებული აქვს ეს თავისი დიადი დანიშნულება, არ გაყინულა ერთ წერტილზე ცხოვრების განთვითარებასთან ერთად ისიც ვითარდება და ცხოვრების მსვლელობას ფეხდაფეხ მისდევს.

შემცდარია ის აზრი, ვითომ სცენა უბრალო გასართობი იყოს მდიდრებისათვის: შემცდარია ის აზრიც, ვითომ ხელოვნების მსახური, არტისტი, უსაქმური და უსარგებლო ვინმე იყოს. სამწუხაროთ, დღეს ძალიან ბევრი გარემოება ამართლებს სცენაზე და არტისტზე ასეთ შეხედულობას.

არტისტს დღესაც ვერ დაუჭერია საპატიო ადგილი ჩვენს საზოგადოებაში, და თუ დღესაც ეს ასეა, რაღა უნდა ყოფილიყო ის ამ 30 წლის წინათ, როცა ჩვენი მაშინდელი საზოგადოების „მესვეურნი" სცენაზე თამაშს „მეძავ-კურონობას" ეძახდენ.

ძველ ცხოვრებაში აღზრდილნი, ძველი ზნე-ჩვეულებებით გაჟღენთილნი როგორც ყოველთვის და ყოველგან, მტერნი ყოველივე ახალის, ისინი—არავითარ საშვალებას არ ერიდებოდენ, რომ საზოგადოებაში თეატრისადმი თანამგრძნობა ჩაეხშოთ და მით თეატრის არსებობაც მოესპოთ.

თეატრის ხელის შემშლელ-მოწინაამდეგეებს, ფრიად ხელს უწყობდა და თეატრის წინააღმდეგ მოქმედებას უადვილებდა თვით საზოგადოების მაშინდელი გონებრივ-ზნეობრივი სიდაბლე. საზოგადოებას ეძინა, მისი ცხოვრება უმიზნო და უშინარსო იყო. და რაღა გასაკვირალია, თუ ასეთ პირობებში დიდი გასავალი ქონდა მაშინდელი ცხოვრების მებაირახტრეების მტკიცებას,—ვითომ სცენაზე გამოსვლა ერის გარყვნას, მის წმინდათაწმინდის შელახვას, მისი ღირსების ლაფში ამოსვრას ჰოასწავებდა.

ასეთ პირობებში ყოველ გვარი მუშაობა მეტათ ძნელი და მძიმეა დიდი მხნეობა და სიმამაცეა საჭირო, რომ ასეთი დიდი დაბრკოლებები გადალახო და ასეთი მძიმე უღლის კისერზე დადგმა და ზიდვა იკისრო. აი ასეთ პირობებში გამოდის სცენაზე და ასეთ მძიმე უღელში ებმება ნატო გაბუნია-ცაგარლისა.

1850 წელს, გიორგი ერისთავის და მის თანამგრძნობთა მიერ ანთებული ქართული თეატრის ლამპარი, რამდენიმე წლის შემდეგ ქრება. მართალია, აქა-იქ ხანგამოშვებით იმართება წარმოდგენები, მარა მას უფრო ვიწრო, ოჯახური ხასიათი აქვს და ხალხისთვის ხელმიუწდომელია. **1879** წელს შედგა პატარა დასი და თავ-გამოდებით შეუდგა ქართული სცენის სამსახურს. ამ დასის ერთი წევრთაგანი იყო ნიჭიერი მსახობი ნატალია გაბუნია-ცაგარლისა, რომელიც დღემდის, ამ **30** წლის განმავლობაში ბეჯითად და სიყვარულით ემსახურება ქართულ სცენას და სამაგალითო ხელოვნებით ასრულებს სხვადასხვა როლებს, განსაკუთრებით ხანში შესულ დედაკაცების როლებს ჩვენი ცხოვრებიდან, სადაც თავისი შეუდარებელი თამაშით ასე ხიბლავს მსმენელებს.

დღეს მთელი ქართველი საზოგადოება დღესასწაულობს ნიჭიერი მსახიობის 30 წლის იუბილეს და მასთან ერთათ ჩვენც გულწრფელ სალამს ვუძღვნით და ვუსურვებთ დღეგრძელობას, რომ კვლავ განაგრძოს თავისი სასიქადულო მოღვაწეობა ეკლით მოსილ ცხოვრების გზაზე.

დეე, ეს დღესასწაული საფუძვლათ დაედვას ქართული თეატრის აღორძინებას.

გრ—ა.

ნატო გაბუნია

30 წლის იუბილეს გამო.

დღეს **30** წელიწადი შესრულდა, რაც ნატალია მერაბის ასული გაბუნია-ცაგარლისა დაუღალავათ მუშაობს ეროვნულ სცენაზე. **30** წელიწადი უბრალო მომაკვდავი ადამიანის ცხოვრებაშიაც დიდი დროა. სულ სხვაა მსახიობი. მსახიობისთვის **30** წელიწადი, ეს მთელი საუკუნეა. ვინც იცნობს მსახიობის ცხოვრებას, ვინც ჩაკვირვებია მის სულიერ მდგომარეობას, ის ადვილათ მიხვდება, რომ **30** წელიწადი სცენაზე მოღვაწეობა შეუძლია მხოლოდ სცენისადმი თავდავიწყებულ სიყვარულით გატაცებულს და არა ჩვეულებრივ ენერგიის პატრონ ადამიანს. ამასთან, თუ გარეშე პირობებიც ხელს უშლის, თითქმის წარმოუდგენელია ისეთი ადამიანი, რომ 30 წელიწადი ემსახუროს სცენას და ერთხელ უკან არ დაიხიოს.

ნატო გაბუნიას მეტათ ძნელ პირობებში მოუხდა ამ დიადი მოღვაწეობის დაწყება. იმ დროს, როცა ის პირველ მოჭიკჭიკე მერცხალივით შემოფრინდა ჩვენს სცენაზე, ჩვენში საზოგადოთ კარჩაკეტილობას დიდი გასავალი ქონდა. აბა, როგორ შეიძლებოდა ქალის სცენაზე გასვლა და თამაში, ეგ ხომ ოჯახის შეურაცხყოფა იყო. ჩვენი ქალები ჩინურ კედლებით იყვენ შემოზღუდულნი და კერასთვის თავი ვერ დაეხწიათ. და აი, სწორეთ ასეთ პირობებში ნატო გაბუნია ვერ შეაშინა მშობლების მუქარამ, ხალხის ხმამ და გამოეშურა იქითკენ, საითაც მოუწოდებდა მას მისი საყვარელი საქმე. ის **1879** წელს გამოიქცა თფილისში და გვერდში ამოუდგა იმ პატარა ჯგუფს, რომელიც ეროვნულ სცენის საძირკველს ყრიდა. ამ დღიდან ნატო გაბუნია-ცაგა-

რელისა ერთგვარის ენერგიით და თავგანწირვით ეწევა ეროვნულ სცენაზე მოღვაწეობას. ამ ხნის განმავლობაში მან ყველაფერი გამოსცადა ის, რაც საზოგადოთ ხდება ქართველ მსახიობს, მაგრამ ვერავითარმა დაბრკოლებამ ის ვერ შეაშინა და ზურგი ვერ აქცევია. ის ყოველ გვარ პირობებს ურიგდება. დღეს ის ქართულ თეატრში თამაშობს, ხვალ მუშათა უბნის პატარა აუდიტორიაში ატკბობს მაყურებელთ თავის მოხიბლული თამაშით. მისი მოღვაწეობა ვიწრო ფარგლით არ განისაზღვრება. მას უნდა ყველგან შეიტანოს თვისი შუქ-მფენი სხივი. და აი, სწორეთ ამ 30 წლ. განმავლობაში დაუფასებელია მისი ღვაწლი, როგორც საზოგადოთ ქართულ თეატრის, ისე სახალხო თეატრის წინაშე.

ნატო გაბუნია დაიბადა 1859 წელს, მამა მისი იყო ნადიანბეგარი, მერაბ გაბუნია, დედა ფალევნიშვილის ქალი. ამათ გარდა ნატოს ყავდა კიდევ სამი და, და ორი ძმა. ქართული წერა კითხვა ასწავლა ბებიამ. როცა 12 წლის შეიქნა, მამამ ის ქ. გორში მიაბარა ერთ რუსის ოჯახში, სადაც „სწავლა დაამთავრა სამი თვის განმავლობაში“. ეს იყო და ეს მისი სწავლა განათლება.

ნატო პირველათ სცენაზე გამოვიდა 1875 წელს თ. ელიზ. ერისთავის სახლში, ათამაშეს „მონავარდისა“-ს როლი ძუნწში. ამ წარმოდგენას დაესწრო თფილისიდან ჩამოსული დ. ერისთავი, რომელიც მოხიბლა მისმა თამაშმა და სთხოვა მერაბს ჩაეყვანა თფილისში. 1876 წელს წარმოდგენა გამართეს თფილისში მუსიკალურ საზოგადოების დარბაზში. წარმოდგენას დიდძალი ხალხი დაესწრო და აღტაცებაში მოიყვანა. ამ დღიდან ქართველ მოწინავე ინტელიგენციის მთელი ყურადღება მიიპყრო ნატომ და სთხოვეს მამას დაერთო ნება შესულიყო დასში ნატო. ნამეტნავათ დავით ერისთავი იყო მოწადინებული. მამა დიდ უარზე იდგა და არაფრის გულისთვის არ უნდოდა დათანხმებულიყო. ბოლოს ნატო, როგორც ზევით ვსთქვით, 1879 წელს იძულებული იყო მამის ნებადაურთველათ გამოქცეულიყო თფილისში. ამ დღიდან ის მტკიცე ენერგიით ეწევა მოღვაწეობას ქართულ სცენაზე.

ამ 30 წლის დაუღალავმა შრომამ ის ჯერ კიდევ ვერ მოსტეხა, ის ჯერ კიდევ ახალგაზდური გატაცებით ეწევა საყვარელ საქმეს. დღეს ჩვენი საზოგადოება დღესასწაულობს მის 30 წლის მოღვაწეობას. დიდ არს ეს ღვაწლი ეროვნულ თეატრის წინაშე. მაშ, ვუსურვოთ ნატოს, კვლავ გაკაჟებული ენერგიით განეგრძოს სასიქადულო მოღვაწეობა.

ირეთელი.

პრესა

გაზეთი „ნაშ კრაი“ ნ. დ. წერილის მიერ გამოწვეულ დავას თავისებურათ აცნობს თავის მკითხველებს. ის სწერს:

> ქართულმა გაზეთმა «მომავალმა» სადაო კითხვის გამოსარკვევათ სხვა გზა ნახა. მან საუმჯობესოთ დაინახა დაეთმო თავისი ფურცლები ვინმე ქ-ნ ნ. დ—სათვის.

მერე და, ეს არის ჩვენი გზა სადაო კითხვის გამოსარკვევათ? ჩვენ შევნიშნეთ, რომ სადაო კითხვის საბოლოო გამოსარკვევათ სწორი გზაა ნ. დ. წინადადება —გადაეცეს კითხვა ლიტერატორთაგან შემდგარ სამჯაყროს თქვა. აი ის გზა, რომელიც ჩვენ კითხვის გამოსარკვევათ უმჯობესათ ვსცანით. „ნაშ კრაი“ მალავს ამას თავის მკითხველებს და ისე აცნობს საქმის ვითარებას თითქოს ჩვენ ვიცოდეთ, რომ ეს დავა გამოწვეულია კერძო პირების პირადი ინტერესებით და ისე ვუთმობთ ადგილს ნ. დ.-ს წერილებს.

> „რომ ქ. ნ. დ—ს შეეძლო ასე მოქცეულიყო,—სწერს „ნაშ კრ.“-ს მეპრესე—ეს ჩვენ სულ არ გვაკვირვებს; მაგრამ ვერ გაგვიგია ის, თუ როგორ იკისრა „მომავალმა“ კერძო პირების პირად კინკლაობის თავზე აღება

საჯაროთ ვაცხადებთ, რომ ჩვენ არც თუ წინათ, ახლაც არ ვიცით თუ ნ. დ.-ს წერილები პირადი ინტერესებით არის გამოწვეული. ეს ალბათ, „ნაშ კრაი“-ს მეპრესემ იცის, მაგრამ ყველას ხომ არ აქვს უნარი გაიგოს თუ ვინ რისთვის და რა მოსაზრებით სწერს. პირადული ანგარიშების გასასწორებლათ ჩვენი გაზეთის ფურცლები არას დროს არ ყოფილა და არც იქნება. რაც შეეხება წაკითხულის შემოწმებას და მერე დაბეჭდვის შესახებ ნატაციას,—უმჯობესია ასეთი ნატაცია „ნაშ კრაი“-ს მეპრესემ თავის რედაქციის ზოგიერთ თანამშრომელს წაუკითხოს.

სახელმწიფო დუმა

(სააგენტოს დეპეშებიდან.)

სხდომა მეოცდასამე

27 ნოემბერი

სხდომის გახსნისას დეპ. მაკლაკოვმა მოახსენა დუმას ოცდაათი დეპუტატის მიერ წამოყენებული საკანონმდებლო წინადადება. ამ წინადადებით თხოულობენ ნება მიეცეთ ნაფიც ვექილთა საბჭოებს დააარსონ ვექილთა კონსულტაციები. ასეთი კონსულტაციები არსებობდენ 20 წლის განმავლობაში, მაგრამ **1909** წლის 2 მარტს, სენატმა განმარტა, რომ კანონი ამის უფლებას არ აძლევს ვექილებს და სამოსამართლო პალატის თავმჯდომარეებმაც იწყეს ამ კონსულტაციების დახურვა. ორატორმა აღნიშნა ასეთი კონსულტაციების სარგებლობა ხალხისთვის და მოიწოდა დუმამ მიიღოს ეს წინადადება. იუსტიციის სამინისტროს დეპარტამენტის დირექტორი აცხადებს, რომ სამინისტრომ სასურველათ სცნო ამ კითხვის კანონმდებლობითი გზით გადაწყვეტა და ახლო მომავალში შემოიტანს საჭირო კანონ-პროექტს. ბერეზოვსკი ამბობს, რომ ის წინააღმდეგია ამგვარი კანონ-პროექტის, მაგრამ დეპარტამენტის დირექტორის განცხადების შემდეგ თავს იჭერს. დეპ. ჩერნიცკი სთხოვს დუმას შეიმუშაოს საჭირო კანონ პროექტი. ხოლო ამ კანონ-პროექტის შემუშავება დუმის სასამართლო კომისიას მიენდოს. კენჭის ყრით ერთხმათ სასურველათ სცნეს ამ კანონ-პროექტის შემუშავება. კანონ-პროექტს დუმის სასამართლო კომისია შეიმუშავებს. შემდეგ დუმა შეუდგა მიწების მოწესრიგების კანონ-პროექტის განხილვას. მიწების კანონ-პროექტს სავსებით ღებულობენ ზოგი მუხლების შესწორებით. მილიუკოვი, კენჭის ყრის წინათ, კადეტების სახელით აცხადებს, რომ, რადგან ეს კანონ-პროექტი სრულიად მიმართული არ არის გლეხების მიწებით უზრუნველყოფისკენ და პოლიტიკურ მიზნით არის გამოწვეული, ამიტომ უარს ყოფენ კანონ-პროექტს. კროპოტოვიც ტრუდოვიკების სახელით უარს ყოფს კანონ-პროექტს. კენჭის ყრით ცენტრისა და მემარჯვენეთა უმეტესობით ოპოზიციის წინააღმდეგ კანონ-პროექტს ღებულობენ. სხდომა იხურება. შემდეგი სხდომა დაინიშნა 30 ნოემბერისათვის.

დეპეშები

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

28 ნოემბერი.

რუსეთი.

პეტერბურგი. სენატმა უყურადღებოთ დასტოვა სარატოვის სახალხო უნივერსიტეტის საზოგადოების საჩივარი, ამ საზოგადოების დახურვის გამო.

განჯა. ევლახის „საეტაპო“ სატუსაღოდან გაიქცა ათი ტუსაღი. ერთი დაიჭირეს.

პეტერბურგი სენატმა უარი სთქვა გამოაქვეყნოს ბროდსკის სახელმწიფო დუმის წევრათ არჩევა.

კირილიოვი. ერობამ გადასწყვიტა 11 წლის განმავლობაში გახსნას 190 სკოლა და შემოიღოს საყოველთაო სწავლა-განათლება.

ზენკოვი. ერობამ გადასწყვიტა შემოიღოს საყოველთაო სწავლა. მომავალ წელში გახსნიან 30 სკოლას.

პეტერბურგი. დღეს საგარეო საქმეთა მინისტრმა გადასცა ოსმალეთის ელჩს წერილობითი პასუხი 3 ნოემბერს ოსმალეთის მთავრობის მიერ კრიტოსის მფარველ ოთხ სახელმწიფოსადმი წერილზე. ამ წერილით საგარეო საქმეთა მინისტრი მფარველი სახელმწიფოთა სახელით უცხადებს, რომ, სამწუხაროთ, სახელმწიფოებს კრიტოსის შესახებ დიპლომატიური მოლაპარაკების გამართვა ეხლავე არ შეუძლიათ, რადგან ამის საბუთი არ აქვთ და სტატუს-ქვო არავის დაურღვევია. ხელო, უკეთუ ვინმემ მოინდომა მისი დარღვევა, მფარველი სახელმწიფოები მყისვე აღადგენენ წესიერებას.

პეტერბურგი. სენატმა უყურადღებოთ დასტოვა ვარშავის საზოგადოების „უნივერსიტეტი ყველასათვის“ საჩივარი ამ საზოგადოების დახურვის გამო.

სენატმა დაადგინა არ განიხილოს სენატორ კრიჟანოვსკის მოწერილობა ლიტერატორთა და მეცნიერთა დამხმარებელ კასის დახურვის შესახებ.

პეტერბურგი. საოლქო სასამართლომ განიხილა საქმე პურიშკევიჩის და „კოლოკოლის“ რედაქტორისა, რომელთაც სტუდენტთა ჯგუფი ცილის წამებას აბრალებდა. დღეს მხოლოდ მოწმეთა ერთ ნაწილს შეეკითხენ.

იაროსლავლი. სამოსამართლო პალატამ გაარჩია იაროსლავლის ბოქაულის დომბროვსკის საქმე, აბრალებდენ 700 მანეთის მითვისებას. სასამართლომ დომბროვსკის სამი თვის ციხე გადაუწყვიტა. განაჩენის გამოცხადების დროს დომბროვსკიმ გულში რევოლვერი დაიცა, ის საავათმყოფოში წაიყვანეს.

პეტერბურგი. სამოსამართლო პალატამ გაარჩია პროვიზორ კლიაჩკოს საქმე, რომელსაც ბრალდებოდა მუშათა დეპუტატების საბჭოს წევრობა. კლიაჩკოს სასამართლომ ციმბირში გადასახლება გადაუწყვიტა.

მოსკოვი. მოსკოვის უნივერსიტეტის გისტოლოგიურ კორპუსში ცეცხლი გაჩნდა. დაიწვა კაბინეტი.

სოკოლნიკში პოლიციამ აღმოაჩინა კარგათ გამართული სოციალ-დემოკრატიული პარტიის სტამბა. პოლიციამ დაატუსაღა ორი ქალი და ერთი კაცი, რომლებმაც სხვა და სხვა ქაღალდების გადამალვა განიზრახეს. დატუსაღებულებს ყალბი პასპორტები აღმოაჩნდათ.

ხ ო ლ ე რ ა.

მოსკოვი. საავათმყოფოში 24 ხოლერით ავათმყოფია, 51 საეჭვო.

პეტერბურგი. ავათ გახდა 3, მოკვდა 1. ავათ არის 34.

საზღვარ-გარეთ

ბერლინი. იმპერიის კანცლერის შემდეგ ილაპარაკა ფონ-შენმა. სტატს-სეკრეტარი დაწვრილებით შეეხო მაროკოს საკითხს. მან აღნიშნა საფრანგეთის და გერმანიის შეთანხმებულ მოქმედების სარგებლობა. შემდეგ ს.-დემოკრატმა შეიდენმა დიდი ალიაქოთი და ყვირილი გამოიწვია მემარჯვენეებში, რომ სიტყვის დარღვევა პრუსიის სამეფო სახლის დიდი ხნის ჩვეულებააო. კანცლერმა სასტიკი პროტესტი განაცხადა ამის შესახებ.

სტოკჰოლმი. დღეს გაანაწილეს ნობელის პრემია. პრემიები მიიღეს: ფიზიკაში—მარკონიმ და ფერდინანდ ბრაუნმა, ქიმიაში ოსტვალდმა, მედიცინაში—კოხერმა; ლიტერატურაში—სელმა ლაგერლემ. თვითეული პრემია წელს უდრის 193,960 ფრანკს.

ვენა. დეპუტატთა პალატაში განაგძეს ბიუჯეტის საკითხის შესახებ კამათი. დეპუტატმა შუსტერიჩმა სლოვენთა კავშირის სახელით განაცხადა, რომ კავშირი მზათ არის თავი დაანებოს ობსტრუქციას და დააკმაყოფილოს სახელმწიფოს ყველა მოთხოვნები, მაგრამ მას ხელს უშლის დღევანდელი კაბინეთი.

შარტრი. მეერროლის ახლოს აფრინდა ფარმანი 70 კილომეტრის მანძილზე და შარტრში ჩამოეშვა.

ბერლინი. რეიხსტაგში გრძელდება სახელმწიფო ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვა. ილაპარაკა საიმპერიო კანცლერმა. ის შეეხო საგარეო-პოლიტიკას და სხვათა შორის განაცხადა: მე არ უარვყოფ იმ ფაქტს, რომ რუსეთში, როგორც სხვა სახელმწიფოებშიაც, არსებობენ წრეები, რომელნიც გერმანიას ავანტიურისტულ განზრახვებს აწერენ. ამიტომ ჩვენი ნაცია სრული უფლებით და ერთსულოვნათ მოითხოვს, რომ გერმანიის საგარეო პოლიტიკა იქნეს ზომიერი და მშვიდობიანი. ამ შემთხვევაში ჩვენ დიდ დახმარებას გაგვიწევს პუბლიცისტიკა თუ თავდაჭერილი კრიტიკით შეეხება როგორც გერმანიის, აგრეთვე გარეშე სახელმწიფოთა პოლიტიკასო.

წერილები სპარსეთიდან

10

მეჯლისის გახსნა.

ის იყო, უიმედობა-მოწყენილობა ეტყობოდა იქ მყოფ მოწინავე საზოგადოებას, რომ გაისმა. სამხედრო მუსიკის ნაციონალური ჰიმნი და ღია ფანჯრებიდან მოისმა აზღვავებული ხალხის გრიალი, ტაშის ცემა: „გაუმარჯოს ახმედ-სულთანს! გაუმარჯოს მეჯლისს, გაუმარჯოს თავისუფლებას“!. გაუმარჯოს ახმედ-სულთანს? განა ამისთვის ღვარეთ თქვენ მონებო სისხლი? მესმის უკმაყოფილოთა ხმა, მარა გაუმარჯოს მეჯლისს, თავისუფლების გრიალი ფარავს პირველს. ზალაში ხალხი შეინძრა, დიპლომატებში ყელზე გალსტუკს ისწორებდენ, ულვაშებზე ხელს ისვამდენ, სწორდებოდენ და კარებს მისჩერებოდენ... წამლებით შეთხუპნული ქალები ლოჟაში ცმუტავდენ, ჰოგვრიტს (დურბინდს) იმარჯვებდენ... გაიღო კარები, მაღალი მოხუცი აღმზრდელი 13 წლის მეფე ახმედ-სულთანს შემოყვა ზალაში და საზოგადოება ტაშის ცემით მიეგება... ახმედს თან ახლდა მასზე უმცროსი ძმა მემკვიდრე და კარის კაცნი, ახმედ სულთანი ავიდა ესტრადაზე, გაჩერდა სამეფო ტახტთან და ხალხს სალამი მისცა, მემკვიდრე და მოხუცი მის ახლო უკან გაჩერდენ და ცოტა მოშორებით კი, სამხედრო მინისტრი. მოლები ზეზე ადგენ.

ახმედ სულთანს მარგალიტებით შემკული ოქროს ხმალი ეკიდა, სხვა და სხვა სახელმწიფოს ნიშნები გულს უმშვენებდა. კრახმალიანი პერანგის სამაჯეები კაკლის ოდენა მარგალიტებით ქონდა შეწნეული, თავსახური და ნიშნები ალმასისაგან ელვარებდენ, მხრებზე ჩინი ქონდა გადაკერებული, რომლის ვარსკვლავები ციმციმებდენ ძვირფასი ქვებით... ახმედ სულთანი მამას—მამედ-ალი-შახს —ჰგავს. სილამაზეს, სიმაღლეზეს, ბავშურ სიმხიარულე-სიცქვიტეს უკარგავს მისი მდგომარეობა და სიმსუქნე, რომლისაგანაც ბავში ძალზე ქშენს... ახმედს მოწყენილობა ეტყობა, სიამაყე—ნაძალადევი სიმხიარულით...

მემკვიდრე უფრო გამხდარია, ინტელიგენტური სახე აქვს, უფრო თამამია და თავის ღირსებისამებრ, თავისუფლათ უჭირავს თავი... მთელი ამალა, მინისტრები უცხო სახელმწიფოს წარმომადგენლები—თითქოს უძრავი ქანდაკებააო ისე შესცქერიან ამ პატარა შახს თვალებში. ქალები ისე „ჩასტეხიან“ თვალებში, თითქო შექმა სურთ ამ პატარა შახისო, ამას გრძნობს ახმედი და ეს უხერხულ მდგომარეობაში აყენებს მას...

მოხუცმა უბიდან რაღაც ქაღალდი ამოიღო და სამხედრო მინისტრს გადასცა. ქაღალდი უკან დაუბრუნა მინისტრმა, რადგან მოხუცს შესცდენოდა იგი და ცოტა ხნის ძებნის შემდეგ მიაწოდა მეორე ქაღალდი, რომელიც წაიკითხა მინისტრმა და შით აუწყა ქვეყანას მეჯლისის გახსნა—ეს იყო სეფე სიტყვა... მთელმა ზალამ იგრიალა: გაუმარჯოს ახმედ სულთანს, გაუმარჯოს თავისუფლებასო და ატყდა ცხარე ტაშის ცემა... ახმედ სულთანი იმავე მდგომარეობაში იდგა სახის უცვლელათ, გულში რაღაცას მალავდა, რომ დაეფარა ყველა ეს ხმალს ხელს უჭერდა, აქანებდა, თითქოს მის საიდუმლოებას უზიარებდა... ხმალი ელვარებდა, მოქმედებას ლამობდა, მარა „გაუმარჯოს თავისუფლების“ გრიალი მას მოქმედების უნარს ართმევდა... ზალიდან თავისუფლების ხმა ხალხმა გაიტაცა გარეთ. ქუჩა ახმაურდა, თავისუფლების ხმა ირანის არემარეს მოედო...

ახმედ სულთანი მინისტრებმა კარებში გააცილეს, ეზოში პატარა ბავშვებისაგან შემდგარმა სასახლის მუსიკამ ნაციონალური ჰიმნი უძღვნა და ოქროთი გაბრჭყვიალებული კარეტაც დაიძრა, საიდანაც პატარა შახი აზღვავებულ ხალხს სალამს აძლევდა... მემკვიდრემ კი ფეხით გაიარა მთელი მოედანი, რამაც ხალხი აღტაცებაში მოიყვანა...

დეპუტატებს ემუსაიფებიან კორესპონდენტებ-დიპლომატები. გარეთ პარლამენტის საკუთარი მუსიკა უკრავს. სხვადასხვა სახელმწიფოს წარმომადგენლები კარეტებით მიდიან, ჯარის სამხედრო იარაღი მზის სხივებზე ბრჭყვიალებენ. ხალხი ტრიბუნისკენ მიილტვის, ქუჩა ხმაურობს, მაყურებლებით სახურავები ხალხით აივსო, ხეები ბავშვებით „შეიმოსა“, ნაციონალურმა გვარდიამ ტრიბუნას წრე შემოავლო, სპარსეთის რევოლიუციის ხელმძღვანელი კომიტეტის „იშთშაილ აშუის“ (ს. დ.) დანიშნული ორატორი ყვავილებით შემკულ ტრიბუნაზე გამოჩნდა—ხალხი ვაშას ძახილით მიეგება.

ორატორი ლაპარაკობს ფარსულ ენაზე, ხშირათ ხალხში აღფრთოვანე ქვითინი ერთმანეთში ირევა. მეჯლისის ეზოდან სამხედრო მუსიკის ხმა ისმის, თეირანის ჯარი მორიგეობით მოდის მეჯლისის კარებთან და ფიცს ღებულობს. ილაპარაკა ს. დ.-მოკრატმა თათრულ ენაზე და ბოლოს სიტყვა წარმ. რუსულ ენაზე ფიდაი ლასალმა—„ტრია“-ძემ, რომლის გამოსვლისას ხალხმა დაიგრიალა: გაუმარჯოს კავკასიელს, გაუმარჯოს გურჯებს! გაუმარჯოს ლოსალს! შემდეგ ილაპარაკა პოლიციის ... ყველა ორატორები ხშირათ ახსენებდენ მამაც კავკასიელთ, და ხალხიც ... მათ სახელის გაგონებაზე.

დაღამდა. მოედანი ფერადი ჰრაკებით და ელექტრონის სხივებით განათდა, ხალხის მოძრაობა-ხმაურობა აღელვებულ ზღვას დაემსგავსა. ჯარმა გაათავა ფიცის მიღება. ხალხი მუსიკას ტაშს აყოლებს, რაკეტები ჰაერს ანათებს და ცეცხლის ვარსკვლავები თეირანს აცისკროვნებს. მას მოყვა სხვადასხვა ფერადი რაკეტების მაშხალები და ხალხის აღფრთოვანებას საზღვარი არ აქვს. აგერ ფერად წამლებით დიდი ბორბალი ბრუნავს, მეორეში მეჯლისია დახატული, გაქრა ის და მეორე სვეტს გაუჩნდა ცეცხლი; ოთახი ჰბრუნავს ცეცხლის ალში, სადაც ოსმალეთის სულთანი და მამედ-ალი-შახი ცეცხლში გარბიან. აგერ აუშვეს უზარმაზარი ბურთი ჰაერში, რომელზედაც აწერია: ძმობა, ერთობა—თავისუფლება!“ ბოლოს განათლდა დიდი ცეცხლის ყვავილი, რომლის შუაზე ახმედ-სულთანი იყო გამოქანდაკებული. ხალხმა ნელ-ნელა იწყო დაშლა.

ჩვენ მიგვიწვიეს შკოლის აივანზე, სადაც ეიდარხანი და რამდენიმე ინტელიგენტობა იყო აუარებელ ხალხში. აქედან შევედით პარლამენტის შენობაში, სადაც აღფრთოვანებული დეპუტატები შემოგვეგებენ.

სპარსეთის ხალხმა დიდებული დღესასწაული გადაიხადა. აქ ამ ადგილას ხალხის სისხლი დაიღვარა, ეს შენობა დაანგრიეს, საუკეთესო ორატორები აწამეს: დაახრჩვეს და შემდეგ ნაკუწებათ ასჭრეს ორატორი მალექ-ელ მუთაქალემინი; ჟურნალისტი დჟანგენრხანი, შირაზი დაახრჩვეს, შემდეგ დაფლითეს; ჟურნალისტი რუგულყუდუს კისერი ხერხით გადახერხეს; პარლამენტის პროკურორი კაზი კაზვინი ბაგეშახში მოსწამლეს; ორატორი სეიდ დჯამალი აწამეს, თითები და ორგანიზმის ნაწილები ნელნელა დააჭრეს და შემდეგ დაახრჩვეს ლორისტანში. ქვეყანა ცეცხლს და მახვილს მისცეს. მიუხედავათ ამისა, ჭეშმარიტება დიდებით შეიმოსა, ბანულეთს მიწა გაუსქდა და სპარსეთის ხალხი სისხლით განბანილ ქვეყნის წინაშე წარსდგა. ვაშა მის ძლევამოსილებას, მის ვაჟკაცობასა!. ვისაც თვალი აქვს იხილოს და ყური აქვს, ისმინოს სასწაულება ხალხის! წამებულ გმირთა მაღალი იდეა ამაყათ მიიკაფავს წინმსვლელობისაკენ გზას. ისინი კვლავ ხალხთან არიან და დღესასწაულობენ.

14 გიორგობისთვე. თეირანი.

ვლასა მგელაძე.

ახალი ამბები

სახალხო უნივერსიტეტის გამგეობისაგან არჩეულმა თეატრალურმა სექციამ მიმართა ავჭალის აუდიტორიის გამგეს ქ. ჩალნიკოვისას ქართულ წარმოდგენების გასამართავათ დღეების დათმობის შესახებ. სექციამ გამგესაგან პასუხათ შემდეგი მიიღო: „წარმოდგენების გამართვის ნება მიეცემა სექციას იმ პირობით, თუ ის იმუშავებს სახალხო კითხვების კომისიის სახელით და არა სახალხო უნივერსიტეტის“-ო. როცა ამაზე სექციის წარმომადგენელს უპასუხია, რომ ორ წელიწადზე მეტი მუშაობდა იგივე სექცია ავჭალის აუდიტორიაში სახალხო უნივერსიტეტის სახელით და რატომ მაშინ არ იყო ასეთი მოთხოვნილება წარმოდგენილიო, მაშინ ქ. ჩალნიკოვისას უთქვამს: „ორი დღე თვეში ამ მოკლე ხანში დაეთმო ბ. შათირიშვილს ქართული წარმოდგენებისათვის და ამასთანავე მას ნებართვა მიეცა რეპეტიციების გასამართავათ ავჭალის აუდიტორიაში«-ო. სექციას, მიუხედავათ ქ. ჩალნიკოვის ასეთი კატეგორიული პასუხისა გადაუწყვეტია მიმართოს თვით სახალხო კითხვების კომისიის გამგეობას დღეების დათმობის შესახებ და შიგნაც მიიღოს გადაჭრილი პასუხი. ჩვენთვის საინტერესოა გავიგოთ, ვისი ფირმით აპირებს წარმოდგენების გამართვას ბ. შათირიშვილი?

ავტომობილებზე გადასახადის დაწესება. ქალაქის საბჭოს მდივნის მ. ა. ჯაბარის წინადადება ავტომობილებზე

გადასახადის დაწესების შესახებ, ქალაქის გამგეობამ მოიწონა და მალე საბჭოს წარუდგენს განსახილველათ.

თფ. მასწავლებელ ქალთა საზოგადოება ჩვეულებისამებრ საშობაო წარმოდგენებს გამართავს ხუთ ადგილას ქალაქში ხსენებულ საზოგადოების სკოლათა ღარიბ მოსწავლეების სასარგებლოთ.

სამღვდელოების სიეზდზე 12 დეკ. სხვათა შორის, განიხილავენ წესდებას შესახებ სასულიერო პირთა ურთიერთ დახმარებისა.

გაზით სანათის ქარხანა. ამ დღეებში ქალაქის გამგეობამ ხელ-შეკრულობის პროექტი გაუგზავნა ამერიკის რამდენიმე ფირმას თფილისში გაზით სანათი ქარხნის აგების შესახებ.

დეპუტატების არჩევა. ამ დღეებში ქალაქის სასულიერო წოდებამ წარმომადგენლები აირჩია 12 დეკემბრის საქართველოს საეგზარხოსოს საეპარქიო სიეზდზე დასასწრებლათ.

წირვა ინგლისურ ენაზე. დღეს, 29 ნოემბერს გერმანელ პასტორის ბინაზე ახლათ ჩამოსული ინგლისელი მისიონერები ინგლისურ ენაზე წირვას მოისმენენ.

ავჭალის აუდიტორია. დღეს, 29 ნოემბერს, ავჭალის აუდიტორიაში რუსულ ენაზე წარმოდგენილ იქნება შპარინსკის 5 მოქმედებიანი პიესა „ძველ დროში".

გაზეთის კონფისკაცია. ბათუმის ადმინისტრაციის განკარგულებით 27 ნოემბერს ბათუმის რკინის გზის სადგურის წიგ. შკაფში კონფისკაცია უყვეს „ნოვაია რუსის" № მე-320 ნომერს. მთელი ნომრები წაიღეს.

სასალდათოს შეპყრობა. გუშინ, 27 ნოემბერს, ბებუთოვის ქუჩაზე პოლიციამ შეიპყრო თფილისის მოქალაქე მ. ამირაგოვი, რომელიც წელს სალდათობას ემალებოდა. ამირაგოვი თფილისის სამხედრო საკრებულოში გაგზავნეს.

დირექტორების თათბირი. კავკასიის სამოსწ. ოლქის მზრუნველის თავმჯდომარეობით შესდგა ადგილობრივ საშვალო სასწავლებლების დირექტორთა თათბირი, რომელზედაც მე-3 გიმნაზიის დირექტორათ 1 სავაჟო გიმნაზიის ინსპექტორი საფაროვი დაასახელეს.

ომნიბუსის გაძარცვა. ს. პატარძეულის მახლობლათ ამ დღეებში ომნიბუსით მიმავალი მგზავრები გაძარცვეს. მძარცველები მიიმალენ. ძარცვის დროს დასჭრეს თფილისის მაზრის სამმართველოს მოსამსახურე. („თფ. ფ.")

დიდუბის მცხოვრებნი თხოვნით მიმართავენ ქალაქის გამგეობას, რომ დიდუბეში დაარსდეს ისეთი პროგიმნაზია, როგორიც ავლაბარშია. ეს შუამდგომლობა ქალაქის გამგეობამ სამოსწავლო კომისიაში გადასცა, რომელმაც საკითხი უსახსრობის გამო ჯერ-ჯერობით უყურადღებოთ დასტოვა.

მფრინავი ბურთი. 26 ნოემბერს თფილისის ფიზიკურ ობსერვატორიაში აუშვეს მფრინავი ბურთი თვით მწერავი მანქანით, რომლითაც გამოიკვლევენ ჰაერს მაღლობ ადგილებზე. ბურთი მაღლა-მაღლა აფრინდა და მალე მიიმალა. როგორც ფიქრობენ, ბურთი სიღნაღის მაზრაში დაეშვება. ბურთის მომძებნის და თფილისში ჩამოტანისათვის ფულით საჩუქარს იძლევიან.

საგანგებო კომისია. ახლო მომავალში ბათუმში გაემგზავრება საგანგებოთ არჩეული კომისია და კავკასიის მიწათ-მოქმედების მთავარი გამგე, რომელნიც ბათუმის მიდამოებში სახაზინო მიწებს დაათვალიერებენ.

კავკ. სამკურნალო საზოგადოების საკუთარ შენობაში ახლო მომავალში უფასო სახალხო ლექციების კითხვა დაიწყება. სხვათა შორის ექიმი ვ. ღამბაშიძე წაიკითხავს ქართულ ენაზე ლექციებს ანატომია და ფიზიოლოგიაზე. ამავე ლექციებს რუსულ ენაზე წაიკითხავს ა. ხატისოვიც.

სამკითხველოსათვის დახმარება. წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობას თხოვნით მიუმართავს ქალაქის გამგეობისათვის, რომ თვიურათ 15 მან. შემწეობა აძლიოს ქალაქმა წ. კ. გამგეობას ავლაბარში ბიბლიოთეკის დასახმარებლათ.

ლექცია: დღეს, 29 ნოემბერს, ა. მ. სპილიოტი სახალხო სახლში წაიკითხავს ლექციას: „ახალი დინასტია 1613—1683 წ.წ. დასაწყისი დილის 10 ნახ. საათზე.

ალმანახი „პირველი ტალღა". 6 დეკემბერს გადიდებული ფორმატით გამოვა ალმანახ. „პირველი ტალღის" მე-2 ნომერი.

პოლიცმეისტერმა განკარგულება მოახდინა, რათა უბედურ შემთხვევის ასაცილებლათ ბოლიციელებმა თვალყური ადევნონ, რომ ტვირთის გადამზიდველი მუშები ტრამვაის რკინის გზის ლიანდაგ შუა არ დადიოდნენ.

ამონაკვნესი

—

მწვანით შემოსილ მინდორ-ველს გავყევ,
დავკრიფე უცხო ვარდ-ყვავილები,
მთელი სიტურფე ნაზი ბუნების,
გულს დავიბნიე, როგორც ღილები.
მეგონა ამით კმაყოფილებას
მოვუპოვებდი დატანჯულ სულსა,
გავიქარვებდი გულის კაეშანს,
მივეცემოდი წამს სიხარულსა.
მაგრამ მოვსტყუვდი: სული კვლავ კვნესის,
შესძახის ტყე-ველს, ბუჩქ-მცენარესა:
სად ყვავის ჩემი ლამაზი ვარდი?
რომელ წალკოტში? რომელ მხარესა?
მაგრამ პასუხის ნაცვლათ სხვადასხვა
ჰანგები მესმის გულის დამწველი
და კაეშანი ფრთას შლის თანდათან,
მიორკეცდება სევდა-ნაღველი.

—

„ტურფა წალკოტში ვარდი ყვაოდა,
გულს უბრწყინავდა ცვარი ანკარა,
მაგრამ მოსწყვიტა სასტიკმა ქარმა
და სადღაც შორს, შორს... დაასამარა!".
მღერის ნიავი ლაღათ მფრინავი
და დანავარდობს, დაჰქრის მთა-ბარათ.
მე ყურსა ვუგდებ... შავი ფიქრები,
როგორც მთას ნისლი, მეხვევა ჯარათ.
შევძახი: ეგებ ის ტურფა ვარდი
ჩემი სატრფოა, ნაზ-მომხიბლავი?
მითხარ, რომ ცრემლით მაინც დავნამო
ჩემთვის ძვირფასი მისი საფლავი!
მაგრამ ფრთა-მარდი პასუხს არ მაძლევს
და გულსა მიღრღნის ეჭვი წყეული.
ვაჰმე, როდემდის უნდა ვიტანჯო
ეგრე ორ ცეცხლში გამომწყვდეული!!

—

„პეპელა ვარდსა ჩაეკრა გულში,
ძირს ჩამოვარდა ციმციმა ნამი;
იგი ცრემლია სიხარულისა,
რომ გამოსცადეს დიადი წამი!"
მღერის ნაკადი და მიჩქრიალებს,
პირს ბანს ნაპირებს ტურფათ შემკულსა.
მე ყურსა ვუგდებ და ცხარე ცრემლნი
მცვივა თვალთაგან აღშფოთებულსა.
შევსძახი: ეგებ ის ტურფა ვარდი
ჩემი სატრფოა... ჩემი ღვთაება
ახლა პეპელამ დაისაკუთრა
და იგი კოცნის, ის ეკონება?
მაგრამ ჩუხჩუხა პასუხს არ მაძლევს
და გულსა მიღრღნის ეჭვი წყეული.
ვაჰმე, როდემდის უნდა ვიტანჯო
ეგრე ორ ცეცხლში გამომწყვდეული!!

ვ. რუხაძე

ქუთათურის შენიშვნები

—

თფილისში ძმ. ზუბალაშვილების მიერ „სახალხო სახლის" აგებით, კავკასიაში სახალხო განათლების საქმეს მტკიცე საფუძველი ჩაეყარა და უნდა მოველოდეთ, რომ მისი კულტურული გავლენა თვალსაჩინო და სამაგალითო შეიქმნება. ამის ნიშნები მრავალი არის. დღეს ამ სახალხო დაწესებულებისაკენ უნდა იყოს მიპყრობილი კულტურულ მოქმედებისათვის გულ-ანთებულ ინტელიგენციის ყურადღება, მისი გაძლიერება, მტკიცე ნიადაგზე დაყენება დიდათ დიდებული საქმეა. ეს ყველასათვის ადვილათ თვალსაჩინო დაწესებულება ყველასათვის საუცხოვო მაგალითი, ნიმუში იქნება თუ როგორი კულტურული მუშაობაა დღეს ჩვენში საჭირო და ამისათვის რაგვარი და რამდენის წვლილის გამოღება შეუძლია ასე თუ ისე „მოდღიდ" ინტელიგენციას.

ამიტომ! ჩემის აზრით, შიდას გარეშე სახალხო განათლების საქმეში უნდა შემოიკრიბოს უოველი ძალ-ღონე და, ვისარგებლოთ უცხო ქვეყნების ამ საქმეში ცდის-გამოცდილებით მტკიცე საფუძველი ჩავუყაროთ ამ თვითეულ ამ დიად, საშვილიშვილო საქმეს. მეტი არაა, თფილელების ცოცხალი მაგალითი კავკასიის ყველა ქალაქებისთვის სანიმუშო, ხელმისაწვდომი შეიქნება. და ამ რიგათ პროვინცია ქალაქებთან ერთად ენერგიულათ ჩაებმება საერთო განათლების ფერხულში. სახალხო განათლების, სწავლა-ცოდნის მიწოდების სურვილი, გარეშე არსებულ ოფიციალური, თუ კერძო სკოლებისა, დღეს ქუთაისშიაც იბადება. დღემდი ამ ნიადაგზე მომუშავე მხოლოდ ერთი საკვირაო სკოლა იყო და არის, რომელმაც აქ ათი წლის განმავლობაში დიდი მეტამოროფოზა განიცადა. მის დაარსებისას დიდის თანაგრძნობით შეხვდნენ ქუთათური ინტელიგენტ და მოინტელიგენტე ქალ-ვაჟთა ახალგაზრდობა. აქ მომუშავეთა მსურველნი ბევრნი აღმოჩნდნენ და მართლაც, იმ ერთხანს და განმათავისუფლებელ მოძრაობის დროს საკვირაო სკოლამ განვლო თვისი ნაყოფიერი მოქმედების ოქროს ხანაც. მხოლოდ თავდაპირველათ ამ სახალხო საქმით ასე გატაცებულთ დიდხანს არ გაუვათ საქმის ხალისი და იწყეს ნელნელა ერთი მეორეზე თავის მინებება. ამიტომ უბრალო წერა-კითხვის მსურველთათვისაც ხელმძღვანელები საკმარისი აღარ შეიქმნენ და ამ რიგათ, სკოლის საქმეები თანდათან ფერხდებოდა. თითო-ოროლა ამ საქმეზე სულით და გულით დღემდი მომუშავენი, ვეღარ ასდიოდნენ უზომო შრომას, რაკი მათ მარტო დაატყდათ თავზე ამოდენა საქმის მოწყობა-წარმოება. ამნაირათ, ეს რამოდენიმე პირი და მათში დაარსებიდან გულმხურვალე მოამაგე ამ საქმისა ბ. რ. კანდელაკი, ოლია კლდიაშვილი, ნატალია ქორქაშვილი, ბარბარე სალამბეგოვი და სხვა. მიუხედავათ მისი საფუძვლის ჩამყრელთა გულგრილობა-მიტოვებისა, ისე შეეზარდნენ ამ საქმეს, რომ მარტოხელნი ეწევიან სახალხო განათლების საქმის ამ მძიმე უღელს, უმზადებენ რა მომავალ «სახალხო უნივერსიტეტს" შეგნებულ რაზმს მდაბიო ხალხისაგან.

დღეს კი, ეს ერთად ერთი დაუღალავათ მომქმედი სახალხო დაწესებულება ქუთაისში ფართოვდება, როგორც ფორმით, ისე შინაარსით, დღემდი მხოლოდ სიტყვიერათ, ლამაზი ფრაზებით ხალხის მოამაგეებმა შეიგნეს, რომ ხალხის გული არა მარტო ჩვეულებრივი ენაწყლიანობით, ლამაზ-ლამაზი ფრაზებით მოიგების. დღეს იგი (ხალხი) ამისაგან რეალურ, ნამდვილ, საქმიან მოქმედებას, გამოქომაგებას მოითხოვს და სიმართლე უნდა ვთქვათ, ქუთათური ინტელიგენციაც ამ სამართლიან მოთხოვნილების ხელის გაწოდმას აპირებს. მას უნდა თფილელებსავით მოაწყოს „სახალხო უნივერსიტეტის" საქმე, შექმნას „სახალხო სახლი" თავშესაფარი მეცნიერებისა და ხელოვნების, მომეტებულათ დაბალი, ღარიბი ხალხისათვის, გახადოს ესენი მათთვის ადვილ-ხელმისაწდომი და გასაგები.

ამ ნიადაგზე კაბინეტური და შემდეგ კანცელიარებში ამ ნალაპარაკების დაკანონება უკვე მოხდა: „სახალხო უნივერსიტეტის" წესდება უკვე დაამტკიცა მთავრობამ და დღეს პრაქტიკულ მის ორგანიზაციაზეა ჯერი მიმდგარი. წესდების ძალით უნდა შესდგეს საორგანიზაციო გამგეობა, რომელიც ამ მომავალ სახალხო საქმეს უნდა განაგებდეს. ამის გამო წარსულ პარასკევს ამ საქმის თაოსნებმა უკვე მოიწვიეს ნებაყრთული კრება ქალაქის თვითმართველობის დარბაზში, სადაც ამ დღეს, მიუხედავათ მოდიდინისა ორასი საწევრო გამზადილი ქალ-ვაჟნი შეიკრიბნენ; ბლომათ მოვიდა ამ დღეს ინტელიგენცია, მაგრამ მათ კიდევ ნოქრები და დაბალი წრის ხალხი ჭარბობდა. წესდების წაკითხვის შემდეგ მდივანმა პ. უიფიანმა, რომელიც თავიდან აწარმოებს ამ საქმეს, წინადადება მისცა კრებას ვისაც სურდა ჩაწერილიყვნენ წევრებათ და შემოეტანათ კრების მიერ დადგენილი საწევრო ერთი მ., რათა ამრიგათ უფლება-მოპოვებულ წევრებს მოეხდინა არჩევნები გამგეობისა.

საწევრო ფულის შემოტანა თუმცა წინდაწინ არავინ იცოდა, მაგრამ ორას კაცში 90 მაინც აღმოჩნდა, რომელთაც ჩაწერისათანავე შემოიტანეს თითო მ., რაკი არჩევნებში უფუფლოთ ჩაწერილთ უფლება არ ეძლეოდა ხმის მიცემისა. მიუხედავათ 90 ხმის მქონე წევრებისა, ამ საქმის მეთაურებმა მაინც საჭიროთ დაინახეს კრების დღე 29 ნოემბრისათვის გადადება, რადგან მოერიდნენ გამგეობაში «შეუფერებელი პირების» გაყვანას. «შეუფერებელ პირებათ» კი, ბევრს დაბალ წრიდან ამორჩეულნი მიაჩნიათ. ამ ზოგიერთების აზრით გამგეობაში სულ ინტელიგენტები, ჩინოსან-სერთუკოსნები და საზოგადოთ, განსწავლულები უნდა ამოირჩიონ და ისინი უნდა ამშვენებდენ ამ სახალხო საკრებულოს. მუშები კი, ამათი განაგეთებით უნდა სარგებლობდენო.

ეს შემცდარი აზრია. ამ სახალხო, ცოცხალ საქმის საორგანიზაციო კრებულში თუ თანასწორნი არ იქნებიან ინტელიგენტური ძალები და ხალხის წარმომადგენელნი, რადგან შესაძლებელია ჯერჯერობით ამ უკანასკნელთა შორის არ გამოინახოს ამ საქმისათვის ჯეროვანათ მომზადებული პირნი, მუშებს რამოდენიმე წარმომადგენელნი მაინც უნდა უჯდეთ გამგეობაში, რომ ცოდნის (ვერ ვიტყვი გამოცდილებით, რადგან ამ საქმეში გამოცდილნი და დახელოვნებულნი აქ თითებზე დასათვალიც არავინ არის) აღჭურვილი ინტელიგენტთა ნაწერ-ნალაპარაკევი თუ ნამოქმედარი მუშების წარმომადგენლებთან ერთათ შემუშავებული, ამათ თავიანთ წრეებში გადაიტანონ, კაბინეტური სიტყვა საქმეთ აქციონ, ცხოვრებაში გაატარონ და ამრიგათ, ეს სახალხო საქმე გააცხოველონ, ხალხს აქტიური მონაწილეობა მიაღებინონ საამისოთ გამზადებულ საქმეში. აქ შიში, ვითომ მუშები ხელის შემშლელნი იქნებიან ამ საქმის, ეს ზერელე ნათქვამი საბუთია. საჭიროა ყველა წრიდან საქმის ნამდვილი გულშემატკივარნი და მცოდნენი აირჩენ და შიშს ამა თუ იმ მიმართულების მიმდევრებისას ამ კულტურულ საქმიანობაში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს.

მაშ, ვიქონიოთ იმედი, რომ დღევანდელ კრებაზე მომავალ „სახალხო უნივერსიტეტის" წევრები გამგეობის წევრების არჩევნებში ობიექტიურის საზომით განსჯიან საკანდიდატო პირებს და ამრიგათ, ნამდვილ მშრომელ ადამიანებს მიუყენებენ ამ ახალ საქმეს ქუთაისში.

ისო.

უკანასკნელი ფოსტა

სპარსეთი

ფინანსიური რეფორმები. „ტიმესს" თეირანიდან დეპეშით ატყობინებენ, რომ მეჯლისმა გადასწყვიტა ფინანსიური რეფორმების მოსაწყობათ და განახორციელათ მოიწვიოს ევროპიელები. რუსეთის და ინგლისის ელჩები მოითხოვენ მოწვეულ იქნეს წარმომადგენელი საფრანგეთიდან. ნაციონალისტები ამის წინააღმდეგნი არიან.

ოსმალეთი.

ჯარის გაყვანა. სტამბოლში სპარსეთის ელჩის გადაყენებას მოელიან, თუ ვინიცობაა, სპარსეთის ტერიტორიიდან ოსმალეთის ჯარი არ იქნა გაყვანილი. სპარსეთის ელჩმა ორჯერ მიმართა დიდ ვეზირს და უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლებს ამ კითხვის გამო.

შორეული აღმოსავლეთი

საომარი მზადება. შორეულ აღმოსავლეთის საქმეების მდგომარეობა სერიოზულ შიშს ბადებს მთავრობის წრეებში. ამ დღეებში ამ კითხვას განიხილავენ მინისტრთა საბჭოში. შიში გამოწვეულია იაპონიის მუდმივი საომარი მზადებით.

იაპონია და კორეია. ლონდონში მიღებული ცნობებით იაპონიას კორეიაში გადაუყვანია 16 ბათალიონი ჯარისკაცი გენ. კუროკის მეთაურობით.

რუსეთი

ახალი სანამესტნიკო. პეტერბურგის მემარჯვენე წრეებში ხმებს ავრცელებენ, რომ ფინლიანდიაში ახლო მომავალში სანამესტნიკო იქნება დაარსებული.

შეკითხვების კომისიამ განიხილა მოხსენება ტოლმაჩევის უკანონო მოქმედების შესახებ, რომელმაც ნოვოროსიის უნივერსიტეტის პროფესორებს ზანჩევსკის, ვასკოვსკის და კოსინსკის ლექციის კითხვა და უნივერსიტეტის საბჭოში მონაწილეობის მიღება აუკრძალა. საბჭოს სხდომაზე დასწრება აეკრძალა აგრეთვე, იმავე ტოლმაჩევის განკარგულებით, პროფესორ იაროშენკოს: კომისიამ სასურველათ სცნო სათანადო შეკითხვით შინაგან საქმეთა მინისტრს მიმართოს.

გუბერნატორი და სკოლები. დუმის მუსულმანთა ფრაქციამ ასტრახანიდან დეპეშა მიიღო, რომლითაც იტყობინებიან, რომ გუბერნატორის განკარგულებით დაიხურა მუსულმანთა სკოლები, რომელშიაც 500-ზე მეტი მოსწავლე ირიცხება. სკოლების დახურვის მიზეზი, ისაა, რომ ამ სკოლებში მასწავლებლებათ იყვენ ევროპაში და ოსმალეთში განათლება მიღებული მუსულმანები, რომელთაც „კრამოლნიკობას" სწამებენ.

შახის ცხოვრებიდან. სახლი, სადაც შახი სცხოვრობს, მოთავსებულია ნადეჟდინის ქუჩაზე. მეზობელ სახლის ბაღში ყოველ დღე თამაშობენ ბავშები. შუადღისას შახის სახლის ეზოში გამოდიან უკანასკნელის ქალ-ვაჟი—ასე რვა-ათი წლისა. შახს სურს მისმა შვილებმა რუსული ისწავლონ. ამიტომ შახის ბაღში მახლობელი ოჯახებიდან ბავშებს კრებენ და შახის ბავშები მათთან ერთათ თამაშობენ. ჩადრ-ჩამოფარებული შახის ცოლი კი ფანჯრიდან უცქერის შვილებს. ამბობენ შახის, ცოლი ძალიან სწუხს უფროსი შვილის სპარსეთში დატოვებასო

კომიტეტის დაჭერა. ამ დღებში მოსკოვის პოლიციამ იაუზსკიის უბანში დაატუსაღა კრებაზე სოციალისტ-რევოლიუციონერთა კომიტეტის 11 წევრი. კრებაზე ნაპოვნი ადრესების [illegible] პოლიციამ ბევრ ადგილას მოახდინ[ა] [illegible]რეკა, აღმოაჩინა დიდ-ძალი არალეგ[ალუ]რი ლიტერატურა [illegible] საიდუმლო სტამბა.

მოწოდება. ფინლიანდიელმა კონსტიტუციონალისტებმა მოწოდება გამოუშვეს, რომელშიაც აღნიშნულია უკანასკნელი პოლიტიკური კრიზისის მიზეზები და ხალხს წინადადებას აძლევენ მომავალ არჩევნებში საუკეთესო მოქალაქენი აირჩიონ, რადგან ფინლიანდიის სეიმი უკანასკნელი იმედია ფინლიანდიის ხალხისათვისო

საზღვარ-გარეთ

მიტინგი ლონდონში. ლონდონში ამ დღებში მიტინგი გაიმართა, რომელსაც 20,000 კაცი დაესწრო. მიტინგმა ენერგიული პროტესტი გამოაცხადა ლორდთა პალატის მოქმედების გამო.

მუშათა პარტიის მანიფესტი. ლორდების მოქმედების გამო მუშათა პარტიამ მანიფესტი გამოუშვა, რომელშიაც ნათქვამია: კითხვა იმაშია, სახელმწიფოს მართვა-გამგეობა ხალხის ხელში გადავა, თუ ისევ ლორდების ხელში დარჩება, რომელთაც ძველებურათ სურთ ნაციის ცარცვა გლეჯა. ბოლოს მანიფესტი აღნიშნავს სამოქმედო პროგრამას: შრომის უფლება, პაუპერიზმთან ბრძოლა, მოხუცებულ მუშათა დახმარების გაფართოვება და ქალთა უფლებრივი გათანასწორება.

ირლანდიელთა შეწირულება. ამერიკაში გადასახლებულმა ირლანდიელებმა 200,000 დოლარი გადასდეს ინგლისის მომავალი საარჩავნო კომპანიისათვის. მათ იმედი აქვთ, რომ ლორდთა პალატის დაცემით ირლანდიის მდგომარეობა ძალიან გაუმჯობესდება.

პროვინცია

—

დ. ჩოხატაური (გურია). 23 ნოემბერს ჩვენს დაბაში უეცრათ გაისმა მწყობრი სროლა. ღამის 8 საათი იქნებოდა. უმთვარო ღამე იყო, უცბათ ბაზრის ბოლოზე ასტყდა საშინელი სროლა. მცხოვრებნი შიშის ზარმა აიტანა. ყველა ცდილობდა სადმე დამალულიყო. გამოურკვეველ მდგომარეობაში ვიყავით, არავინ იცოდა, რაში იყო საქმე. უმეტესობას ეგონა ფოსტას დაეცნენო, მაგრამ მალე სროლაც შესწყდა და შემდეგი გამოირკვა: ათამდე შეიარაღებულ გადავარდნილ კაცს შიგ შუა ბაზარში ჩამოუვლია და როცა მადატოვის სამიკიტნოს მოახლოვებიან სროლა აუტეხნიათ. როგორც ამბობენ, ერთ მათგანს კიდეც დაუძახნია: „დახურეთ დუქნები, მე გარ შევარდნაძეო". რამდენიმე ტყვია მადატოვის სამიკიტნოს ჭერს მოხვედროდა. ამ დროს იქვე ღამის ყარაული შეხვედრიათ, რომლისთვისაც თოფი წაურთმევიათ და ტყვიით კისერში დაუჭრიათ მსუბუქათ. როგორც ყარაული ამბობს, ერთ მათგანს მოვკლავდი, მაგრამ რევოლვერი ცარიელი მქონდაო!

ამის შემდეგ ისინი დუქნებს მოფარებიათ და ჩრდილოეთისაკენ წასულან, რომ ამ დროს იქვე მახლობლათ მცხოვრებ კაზაკებს (ხუთმეტამდეა) თოფები მოუმარჯვნიათ და სროლა დაუპირებიათ, მაგრამ ეს მათ შეუნიშნავთ, მობრუნებულან და მწყობრი «ზალპი» მიუციათ კაზაკებისათვის. კაზაკებს ძლივს შეუსწრიათ თავიანთ სადგომებში.

მეორე დღეს ბოქაულის თანაშემწემ რომელიც წინა დღეს გადმოიყვანეს სუფსიდან ასათიანის მაგიერ, დაიბარა მცხოვრებნი და შემდეგი გამოუცხადა:—ორი წელიწადია, რაც გურიაში ვმსახურობ, მაგრამ ისეთი დაცემული და წამხდარი ხალხი ჯერ არსად შემხვედრია როგორიც აქ ყოფილაო. თქვენ ყველამ იცით ვინ იყო ისინი, ღღითი აქ აქეიფეთო და სხვა, მაგრამ მოვა ეგზეკუცია და შავი დღე დაგადგებათო!!..

— ბოქაული ივასუკი კი მხოლოდ დღეს, 24-ს დაბრუნდა ასკანიდან. როგორც ამბობენ, იქ ჩაუყენებიათ ოცამდე სტრაჟნიკი და მოითხოვენ გავარდნილ კაცებს. სტრაჟნიკები თავიანთ ხარჯით ცხოვრობენ და მთავრობას დაურიგებია, რომ ხალხი არ შეაწუხონ და უწესოება არაფერი ჩაიდინონ.

— ამ დღეებში აქაურმა ვაჭრებმა ოზურგეთის მაზრის უფროსს თხოვნა გაუგზავნეს, რომლითაც სთხოვენ, რომ ნება მოგვეცით კვირა-უქმეობით სავაჭროები დავკეტოთ, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ყოველ შემთხვევისათვის მორიგეობით ჰქონდეს თითო ვაჭარს დუქანი ღია როგორც საწყრომლო ისე სათვართლოსი.

— ამ დღეებში აქ წყალდიდობის დროს საეპარქიო სასულიერო სკოლის პატარა მოწაფე ქალი ხიდიდან წყალში გადავარდა, მაგრამ

გადაარჩინეს. ასეთი მაგალითი აქ ხშირია, რადგან ბეჭვის ხიდი და მის შეკეთებაზე არავინ ზრუნავს. —ლია

სამეგრელო (ზუგდიდის მაზრა). 15 ნოემბერს დასრულდა ზუგდიდის მაზრაში ამ წელს ყანში გამართული სადღეობის განმგეობის [illegible] „მუშაკთა მეგობართა“ საზოგადოების [illegible] ფ. ცამეიძე

უცხოეთი

(ცერილი-გზამეგზურიდან)

საფრანგეთის სამღვდელოების გარშემო

უხალხოთ არაფერი კეთდება, განსაკუთრებით საფრანგეთში. პოლიტიკურ პარტიათა შორის ბრძოლის გადამწყვეტი იქ ხალხია. ამიტომ, ყველა პარტია ხალხის უმრავლესობის მიმხრობას ცდილობს. ასე იქცევა ამ ჟამათ საფრანგეთის სამღვდელოებაც. ვინაიდან, საფრანგეთის სამღვდელოების უმთავრესი ყურადღება ამ მხრითაა მიქცეული. საფრანგეთის სამღვდელოების ჯერ კიდევ ფეოდალურ ხანაში [illegible] გამარჯვების მის დარჩენა, ვინც ხალხის უმრავლესობას მიიმხრობს, საფრანგეთის სამღვდელოების უმთავრესი ყურადღება ამ მხრითაა მიქცეული. საფრანგეთის სამღვდელოების ჯერ კიდევ ფეოდალურ წყობილებაში [illegible] „სამღვდელოება ხალხის ამხედრება მათ წინააღმდეგ, რაც მათ დიდ ზიანს მოუტანს“ [illegible] „მეცნიერ ხალხის“ ... „ქალიშვილის“ ... „ჟან-დ'არკის“*) ... [illegible]

თურმე ჟან-დ'არკის დღე ასე არ უდღესასწაულიათ. თუმცა იმავე დღეს, რა დღესაც სამღვდელოება „საფრანგეთის მხსნელის“ დღეს დღესასწავლობდა, თეატრში წარმოადგინეს „ჟან-დ'არკის პროცესი,“ სადაც ნათლათ სჩანს, თუ როგორ მოექცა მას სამღვდელოება. ჟან-დ'არკი დასწვეს საფრანგეთის და ინგლისის სამღვდელოების გადაწყვეტილებით. სცენაზე აჩვენეს, თუ როგორ აწვალეს ჟან-დ'არკი მღვდლებმა გამოკითხვის დროს, როგორ ლაატანეს ძალა, რომ მას ეღიარებინა, რომ მასთან ეშმაკს აქვს კავშირი და ბოლოს როგორ გაიყვანეს კოცონზე და დასწვეს. აი ასე მოექცია სამღვდელოება თავის წმინდანს. ეჭვი არაა, სამღვდელოების არა ერთსა და ორ მიმდევარს გამოუცვლის აზრს ასეთ წამოდგენას რომ დაესწროს, მარა ამისი არ ეშინია სამღვდელოებას, ვინაიდან თეატრში ფასები მეტათ ძვირია, რაც მუშებისთვის მიუწდომელია და ამას გარდა, წარმოდგენები იწყება 9 საათიდან, როდესაც მუშა ხალხი თავის სახლში მოშვენებულია. ამიტომ მუშებზე და საზოგადოთ, მშრომელ ხალხზე გავლენის მოსაპოვებლათ სამღვდელოება ღამით კი არ მოქმედობს, არამედ—დღით. ამ მიზნით ისინი იმ ნახევარი საათითაც კარგათ სარგებლობენ, რომელიც მუშას სასადილო დროთ აქვს. მაგ. ნოქარი ქალები, რომლებიც მთელი დღე მაღაზიებში არიან, შუადღის 12 ს. 30 წ. სასადილოთ გამოდიან. მათ სასადილოთ და „დასასვენებლათ“ ნახევარი საათი დრო ეძლევათ. ამ დროს ქუჩებში მღვდლების მიერ დაქირავებული ხალხი დიდის და დაბეჭდილ განცხადებებს არიგებენ, რომლითაც ამა თუ იმ ეკლესიაში იწვევენ ხალხს. ვთქვათ, ნოქარიც მიდის. ეკლესიაში მას დიდის პატივისცემით ღებულობენ. ამ დროს იქ უკრავს მუსიკა, ლოცულობენ, ქადაგებებს წარმოსთქვამენ! ყველა ეს ისე საინტერესოთაა მოწყობილი, რომ მუშაობით დაღლილს, ხშირათ, ქუჩაში ხეტიალს იქ ყოფნა ურჩევნია. ამ რიგათ, ეგრეთ წოდებული მღვდლების კონფერენცია 12 ს. 35 წ. იწყება, ესე იგი, 5 წუთის შემდეგ მაღაზიებში მუშაობის შეწყვეტიდან და თავდება 12 ს. 50 წ.—10 წუთით მუშაობის დაწყების ადრე. როგორც ამბობენ, 15 წ. განმავლობაში არა ერთი და ორი ქალი გადაყავთ მღვდლებს თავიანთ რწმენაზე და ამით დიდ გავლენას პოულობენ საზოგადოთ ქალებზე.

მუშებს კი, მღვდლები ქადაგებით და მუსიკით ვერ შეაცდენენ. მუშები უკმაყოფილონი არიან მცირე ხელფასით და დიდი სამუშაო დროთი, მათ აინტერესებთ სიტყვები კაპიტალისტების წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ. ამიტომ მღვდლები მუშებთან ამ გზით მისვლას არჩევენ. ამ ჟამათ საფრანგეთის ზოგიერთ კუთხეებში ფეიქართა გაფიცვა სწარმოებს. მღვდლები მუშების მხარეზე არიან. ისინი დარიგებას აძლევენ სინდიკატთა ბელადებს, რომ არ დაუთმონ „ხაზეინებს“, ეკლესიებში სიტყვებს ამბობენ და ამხნევებენ გაფიცულებს, რომ დაწყებული საქმე ბოლომდე მიიყვანონ. მღდლების ჟურნალ-გაზეთობა სასტიკ ბრძოლას ეწევა „ხაზეინების“ წინააღმდეგ და სხ. აქ საკვირველი ისაა, რომ ყველა ის „ხაზეინები“, რომელთა წინააღმდეგ მუშების სასარგებლოთ მღვდლები ბრძოლას ეწევიან, კათოლიკები არიან, ფულით დიდ დახმარებას უწევენ სამღვდელოებას, იწერენ მათ გაზეთებს, გაზეთებსაც ცალკე დახმარებას უწევენ და სხ. მუშა კი, როგორიც არ უნდა იყოს, ის—„წითელი“ გინდ „შავი“ ასე თუ ისე, მაინც „ულმერთო“ და სოციალისტია. აი ასეთ ხალხს ეხმარება სამღვდელოება „პატიოსანთა“ შესამუსრავათ. ამის შესახებ ერთ-ერთი გაზეთი შენიშნავს, რომ ასეთი მოქმედებით „სამღვდელოება იმ ჭაში აფურთხებს, საიდანაც უნდა სასმელი წყალი ამოიღოს“, მარა რა გაეწყობა, როცა უხალხოთ არაფრის გაკეთება არ შეიძლება..

*) ჟან-დ'არკი ანუ ორლეანელი ქალი გლეხი-კაცის ქალი იყო. მე-15 საუკუნეში საფრანგეთის მეფე კარლოს VII-ს ინგლისელებთან ომი ჰქონდა. ინგლისელებმა სძლიეს საფრანგეთის მეფე, ის ერთ ალაგას შეეხიზნა, სადაც მიდიოდა ჟან-დ'არკი და მეფეს ეუბნებოდა, რომ მას გამოეცხადენ წმინდანები და უბრძანეს მეფის და-

წერილები რედაქციის მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო! გაზეთ „მომავალი“-ს № 75-ში დაბეჭდილია, ვითომც მე სახალხო სახლში შაბათს, 21 ნოემბერს, წარმოდგენის დროს უწესოების ჩადენისათვის თეატრიდან გამოვეყვანე უმორჩილესათ გთხოვთ შეატყობინოთ ამ ამბის მომტანს, რომ ჩემს მტერ-მოყვარების სამწუხაროთ, ეს შენიშვნა სიმართლეს მოკლებულია. *)

ალ. ნანობაშვილი.

—

ბ-ნო რედაქტორო! გიგზავნით ამასთან სამ მანეთს ჩემ მიერ შეკრებილს ქუთაისის რკინის გზის კონდუქტორებს შორის ჩვენი საყვარელი მგოსნის აკაკის ფონდის სასარგებლოთ და გთხოვთ ეს პატარა წვლილი გადასცეთ დანიშნულებისამებრ.

იაკობ გურგენიძე. *)

*) ჩვენი გაზეთის (№ 75) მოთავსებული შენიშვნა ბ-ნ ნანობაშვილის შესახებ სრული სიმართლეა. სანამ დავბეჭდავდით რამდენიმე სარწმუნო პირებს შევეკითხეთ ხსენებული ინციდენტის შესახებ და ყველამ ისე გადმოგვცა ეს, როგორც ჩვენს გაზეთში იყო მოთავსებული.

რედ.

*) რედაქციამ მიიღო აღნიშნული სამი მანეთი უკვე გადაეცა დანიშნულებისამებრ. რედ.

რედაქტორ-გამომცემელი
ნ. მელიქ-შახნაზარიანცი

მატარებლების მიმოსვლა

15 ოქტომბრიდან 1909 წ.

საათები აღნიშნულია თფილისის დროზე.

თფილისიდან გადის

ბაქოსკენ: საფოსტო № 4, 11 ს. 40 წ. საღ., სამგზავრო № 6, 8 ს. 11 წ., დილით სამგზავრო № 12, 10 ს. 11 წ. საღ., შერეული მე-IV კლასის ვაგონებით № 106, 7 ს. 3 წ. დილით.

ბათუმისკენ: საფოსტო № 3, 9 ს. 42 წ. დილით; სამგზავრო № 5, 1 ს. ღამით; სამგზავრო № 7, 8 ს. 10 წ. საღამოს; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით, 4 ს. 28 წ. დღით.

თფილისში მოდის

ბაქოდან: საფოსტო № 3, 8 ს. 42 წ. დილ., სამგზავრო № 5, 12 ს. 11 წ. ღამით; სამგზარო № 11, 10 ს. 47 წ. დილ.; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით № 107 3 ს. 16 წ. დღით.

ბათუმიდან: საფოსტო № 4, 10 ს. 40 წ. საღამოს; სამგზავრო № 6, 7 ს. 21 წ. დილით; სამგზავრო № 8, 12 ს. 17 წ. დღით; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით № 106, 5 ს. 53 წ. დილით.

თფილისიდან გადის

მიხაილოვში: სამგზავრო-საქონლის № 9, 3ს. 23 წ. დღით.

თფილისში მოდის

მიხაილოვიდან: სამგზავრო-საქონლის № 10, 8 ს. 23 წ. დილით.

ყარსის გზაზე

თფილისიდან გადის: საფოსტო № 74/75 ჯულფაში, 1 ს. 37 წ. ღამით; სამგზ.-საქონლის № 72/79 ერევანში, 4 ს. 20 წ. დღით; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით № 10 109, ალექსანდროპოლში 5 ს. 8 წ. დღით.

თფილისში მოდის: საფოსტო № 72/73 ჯულფიდან 6 ს. 19 წ. დილით; სამგზავრო-საქონლის № 80/81 ერევნიდან 6 ს. 44 წ. საღ.; შერეული მე-IV კლ. ვაგონებით № 110/111 ალექსანდროპოლიდან 4 ს. 48 წ. ღამით.

განცხადება

კბილის ექიმი

ი. შ. ჭანტურია

იღებს ავათმყოფებს დილით 8—12 ს. საღამოთი 3—7 ს.

კვირა-უქმე დღეს 9—1 საათ. ავჭალის № 71 (კიროჩნი ქუჩის ახლოს).

კბილის ექიმი

ს. [illegible]

დილით მიიღება ავათმყოფები 11 საათიდან 2 საათამდის. საღამოს 5—7 ვერის დაღმართი სახ. 15.

კბილის ექიმი

რომანიშვილი—დგებუაძისა

იღებს ავათმყოფებს 2—6 საათამდის. პლომბის გაკეთება, კბილის ამოღება და ხელოვნური კბილების ჩასმა ყველასათვის ხელმისაწვდენ ფასათ. მოსწავლე ბავშვებს დაკლებულ ფასებში.

ახალი ბინა: ავჭალის ქუჩა № 34.

ბათუმში
რკინის გზის შკაფი

გადმოვიდა ჩემ ხელში, ამიტომ ვაცხადებ რა, რომ შეიძლება ჩემთან შეძენა ყოველ ნაირი ქართული და რუსული ბეჭდვითი სიტყვის ნაწარმოების, როგორც ადგილობრივის, აგრეთვე სატახტო ქალაქის ჟურნალ-გაზეთებისა, წიგნებისა და საუკეთესოლია წერილებისა. აგრეთვე ჩემთან მიიღება ხელის მოწერა გაზეთებზე და გაზეთებში დასაბეჭდი სხვადასხვა განცხადებები, რომელიც დაუყოვნებლივ იქნება ასრულებული. ვინც ჩემგან თვიურათ გაზეთს გამოიწერს, იმას გაზეთი ჩვენი ხარჯით თავის სახლში მიუვა. საჭიროა გამოწერა—შეწყვეტის დროს ერთი კვირით ადრე განცხადება.

შკაფი ღია გვექნება მთელი დღის განმავლობაში.

(10—9) **გამგე გიორგი მახარაძე.**

ქ. გორში

გაზეთ «მომავალ»-ზე ხელის მოწერა და „მომავალ“-ში დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება რკინის გზის შკაფის გამგე **ლევან ბუაძესთან.** აქვე იშოვება ყველა ადგილობრივი და სატახტო ჟურნალ-გაზეთები.

რკ. გზ. შკაფის გამგე **ლევან ბუაძე.**

(10—3)

კახეთის მევენახეთა ღვინის დამყენებელი
გლეხთა ამხანაგობა
„კახეთი“
Товарищество крестьянскихъ кахетинскихъ виноградовладѣльцевъ
„Kахеtia“

ამ ეტიკეტით იყიდება ჩვენი ღვინო ყველა საბაკალეინო მაღაზიებში, სასმელების დუქანში, ტრაქტირებში და სასტუმროებში.

10 ბოთლს ზევით უგზავნით ვუმთავრესი საწყობიდან ჩვენის ხარჯით მხოლოდ თფილისში.

По такому этикету продается наше вино во всѣхъ бакалейныхъ магазинахъ и питейныхъ заведеніяхъ.

Свыше 10 бут. доставляется нашимъ подводомъ въ Тифлисѣ.

უმთავრეს საწყობიდან ღვინო დაეთმობათ შემდეგ ფასებში:

№ 1	„ — 20 к.	16	„ — 3 р.	
№ 2	„ — 25 к.	16	„ — 3 р.	60 к.
№	— 35 к.	16	„ — 5 р.	10 к.
4	„ — 50 к.	16	„ — 7 р.	

Адресъ: Тифлисъ, Русская ул. д. № 7. Мухаилу Николаевичу Кодаловъ.

სასტუმრო

„ბორჯომი“

თფილისი, ვოკზლის ქ. № 17.

ახლათ შეკეთებული სუფთა ოთახები ხელმისაწდომ ფასებში: დღე და ღამით 50 კ.-დან 3 მ.-დე. თვიურათ ძლიერ დაკლებულ ფასებში.

პატივისცემით **მიხაილ ქოიავა** და **ევგენი ზერტანავა.**

(0—8)

დ. ქიათურაში **კბილის ექიმი**

ე. ტ. ლორის-მელიქოვი

ღებულობს ავათმყოფებს დილის 10—2 საათამდე და ნაშუადღევის 4 საათიდან 8 საათამდე.

ადრესი: გ. გაჩეჩილაძის სახლი, ვოგზლის ახლო.

ავტომობილები

ვისაც სურს შვეიცარიის საუკეთესო ავტომობილის ფაბრიკებიდან შეიძინოს ავტომობილი, ლანდო, კარეტა, კალიასკა, ღია თუ დახურული, ოჯახისთვის თუ საბირჟოთ.

ეტლი 5 ან 12 ადგიანი და სხვა და სხვა მოგვმართოს შემდეგი ადრესით: „Herrn Bendianidse, Automobilfabrik «AJax» A. G. Hirschengraben, 80 «Zurich».

რადგან ამ ცნობილ ფაბრიკაში ვმუშაობ, შემიძლია მსურველს ფაბრიკის ნაკლებ ფასში ვაყიდვინო.

დამატებითი ცნობები «მომავალის» რედაქციაში. ბენდიანიძე. (0—20)

საჭიროა

ჟურნალ-გაზეთებისათვის აგენტი დ. ლანჩხუთში. პირობების გაგება შეიძლება თფილისში, ბორჯომის ქ. № 5, რუხაძესთან და აგრეთვე დ. სამტრედიაში ვოგზალზედ წიგნის შკაფში ყარამან კოპალეიშვილთან.

საჭიროა არის ჟურნალ-გაზეთების გამყიდველი **დ. სამტრედიაში.** პირობების გაგება შეიძლება სად. წიგნის შკაფში.

(5—4)

მკერვალი ქალი

ვღებულობ საკერავებს: ქალებისა და ბავშვების ტანისამოსს, აგრეთვე ყოველ ნაირ თეთრეულებს.

ადრესი: კირპიჩნი პერეულოკი, № 2.

ვოგზლის კერძო სამკურნალო

ღიაა ყოველდღე მოსიარულე ავათმყოფთათვის. ვოგზლის ქ., № 8; ს. ენფიანჯიანცისა (ტელეფონი 695)

ექ. ს. ვაშაყმაძე კბილის ავათმყ. ყოველ დღე 10—11 ს.

ექ. ი. გომართელი ყოველ დღე 2—3 ს.; შინაგან და ბავშვ ავათმყ.

ექ. ა. ნ. დიასამიძე: ყოველ დღე $11^1/_2$—$12^1/_2$ ს.; სიფილ., ვენ. და კანის ავათმყ.

ექ. ნ. მ. მელიქიშვილი: ყოველ დღე; 1—2 ს.; დედათა და ქირურგ. ავათმყ.

ექ. ბ. ა. პოპოვი: ყოველ დღე, გარდა კვირისა 12—1 ს.; ყელის, ცხვირის და ყურის ავათმყ.

ექ. ვ. ს. მუსხელიშვილი: სამშაბათს ხუთ. და შაბათს 2—$2^1/_2$ ს.; თვალის ავათმყოფ.

ექ. ე. გ. ფედოროვი: ყოველ დღე, გარდა ოთხშ. და კვირ. 11—12 ს. შინაგანი და ბავშვ.

მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი, აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძათ გასინჯვა.

ფასები რჩევისათვის 50 კაპ., ოპერაციები და კონსულტაცია მორიგებით.

(100—48)

თფილისის კერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლით და სამშობიარო განყოფილებით. ღია არის ყოველ დღე გარედან მოსიარულე ავათმყოფთათვის.

ქსენიევის ქუჩა, საკუთარი სახლი, № 7, „ვეტცელის“ სასტუმროს ახლოს, ტელეფონი № 590.

ლამბაშიძე ვ. დ. შინაგან და ბავშვ. ყოველ დღე, გარდა კვირისა 11—12 ს.

გედევანიშვილი მ. ა. ნერვების და ელ. ორშაბ., ოთხშ. და პარ. $10^1/_2$—11.

გურკო გ. ა. შინაგანი. შაბათს 1—2 ს. და კვირას 11—12 ს.

ძიძოძე ტ. ს. შინაგანი. ორშ. და ოთხშაბათობით 9—10 ს.

კარშინი ა. ა. კანისა და ვენ., ყოველ დღე კვირას გარდა $2^1/_2$—$3^1/_2$ ს.

მაღალაშვილი გ. ვ. შინაგ., სამშ. და შაბ. 10—12.

მანსვეტოვი ვ. მ. შინაგანი. ორშაბ., ოთხშ. და პარ. 1—2.

მელიქიშვილი ნ. მ. ქირურგ. და დედაკ. ყოველ დღე 12—1 ს.

მუსხელიშვილი ვ. ს. თვალის. ორშაბათ. ოთხშ. და პარსკ. 2—$2^1/_2$ ს.

ფირადოვი რ. ბ. ქირურგ., ყოველ დღე 11—12 ს.

პოპოვი ბ. ა. ყურის, ყელის და ცხვირის, ყოველ დღე, გარდა პარ. 2—$2^1/_2$ ს.

რცხილაძე ნ. კბილ. ყოველ დღე 9—10.

სოგოლევსკი გ. ვ. ქირურგ. ყოველ დღე 9—11 ს.

თიკანაძე ი. ე. დედაკაც. საბებიო. ყოველ დღე 1—2 ს.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი მიკრო-ქიმიური და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორია, რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი. (100—48)

რჩევა ღირს 50 კ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაცია, კონსულტაცია, ელექტრონით წამლობა, მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და შედავათიანი საფასურით.

კანტორა და სკლადი

ი. ახობაძისა

გადავიდა ნეკრასოვის ქუჩაზე, სახლი № 14 ვორონცოვის ძეგლის მახლობლათ.

სკლადში იშოვება შემდეგი წამლები:

„**სპერმატინი**“ ავათმყოფებს და სუსტებს. ფლ. 2 მ. 40 კ.

„**ალმეზა**“ რომელიც აჩერებს უცბათ კბილის ტკივილს ნორმ. ფლაკ. 1 მ. 20 კ. სტოლი 40 კ.

„**კლაპოვნი**“ სპობს ბაღლინჯოებს და მათ კვერცხებს, ფასი 35 კ. სადიუბლინო პროფესორ გიუმონდის სესუნატისა არჩენს ძველს და ახალს. ფასი ფლ. 2 მ. 50 კ.

„**პრიმა**“ სპობს თმის ქერწლსა და აჩერებს თმის ჩამოცვენასა. აგრეთვე ზრდის თმასა. ფასი ფლაკ. 1 მ. 20 კ.

მსურველთ ვუგზავნით ფას დადებითი. ბროშურები უფასოთ. 30—21

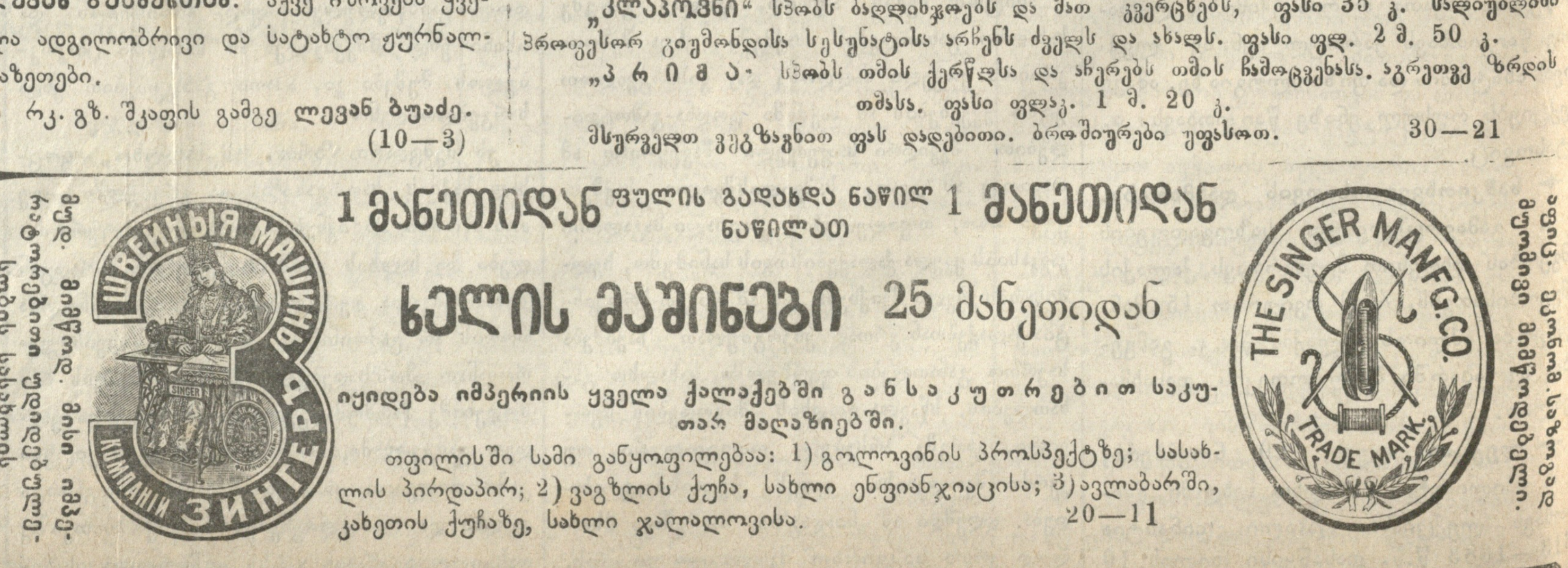

1 მანეთიდან ფულის გადახდა ნაწილ ნაწილათ 1 მანეთიდან

ხელის მაშინები 25 მანეთიდან

იყიდება იმპერიის ყველა ქალაქებში განსაკუთრებით საკუთარ მაღაზიებში.

თფილისში სამი განყოფილებაა: 1) გოლოვინის პროსპექტზე; სასახლის პირდაპირ; 2) ვაგზლის ქუჩა, სახლი ენფიანჯიანცისა; 3) ავლაბარში, კახეთის ქუჩაზე, სახლი ჯალალოვისა. 20—11

სტამბა ამხ. „შრომა“. რუსის ქ. № 3